

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolæ Præpositorum Generalium Ad Patres Et Fratres Societatis Jesu

Oliverius, Horatius

Pragae, 1711

XXIII. Ejusdem ad PP. & FF. Societat: Anno 1617. 11. Jan: De Modestia,
Oratione, & Variis ex illa Virtutibus in Societatis fructum, & perfectionem
provenientibus

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55386](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55386)

Præpositorum Generalium
Societatis JESU

XXIII.

R. P. N.

MUTII
VITELLESCHI

Præpositi Generalis VI.

Secunda,

Ad Patres & Fratres Societatis JESU.

Anno 1617. 11. Januarii.

*De Modestia, Oratione, & variis
ex illa Virtutibus in Societatis fructibus
& perfectionem provenientes.*

*Societas I.
debet esse
absq; ma-
cula, &
vuga.*

Quemadmodum ex ea ipsa hereditate
qua Domino visum grave huiusmodi
muneris onus, quod annum jam
eoque amplius, immeritus gero, imponitur
imbecillitati meæ, singulari in ejusdem occa-
sione sensu Societatem universam comprehen-
sam in cor atque conclusam, quam dulcissimam

mè valui, Patrèsque meos omnes & Fratres
arctissime sum amplexatus; ità præstitissem
idem per litteras sanè quàm libentissime, co-
ràmque adhuc, si licuisset, multò libentius.
Verùm multitudo magnitudòque hæctenus
occupationum fructum hunc mihi abstulit
suavissimæ jucunditatis. Nunc quoniam
(si ità fas est dicere) induciarum nonnihil
illæ tribuunt & laxamenti, facere nulla ra-
tione possum, quin omnes, in Dei caritate,
amantissime complectar & consalutem; ar-
reptaque opportunitate desideria commu-
nicem, quibus pro sua me clementia exsti-
mulat Deus; ut recenti nimirum animorum
ardore amorèque in nostrum Ordinem inti-
mo atque verissimo, cum Bernardo clame-
mus, motibus magis, quàm vocibus: *Domine Psal. 25.*
dilexi decorem domus tue; magnanimòque
consilio quod in te est, unusquisque det ope-
ram, ut castissimis ejusdè oculis non haben-
tem, quoad licet, maculam, neque rugam,
minima hæc se exhibere Societas queat.
Quamvis enim probè nôrim, quæ Dei est
indulgentia, vigere in Societatis quasi cor-
pore illum, quo initio animata est, etiam-
num spiritum; planèque perspiciam non su-
perstitem modo, sed robustum esse præterea
& vividum; tamen, quod quisque diligit,
perfectum omnibus numeris optat & abso-

lutum; neque insignia tantummodo vitia
 tis habet si detrahat, sed leves pro virili
 am naevos conatur abradere; neque in co
 borat uno, ut corpori universo, seu vultu
 partibusque principibus ceteris faciat medi
 cinam, sed omnes sedulo diligentérque
 quamvis ignobiles, curat; ut, quod mod
 dicebam, existat neque maculam habens
 neque rugam: quo uno impellor ad ha
 perscribendam epistolam desiderio. In qu
 quod familiae suae inclytæ consimili in lo
 co scripsit B. Bonaventura, neque proposi

Epist. ad
 Provinc.
 de refor.
 Frat. Ep.
 de vitan.
 discursib:

8.

tum mihi est, *nova statuere, nec vincula sa
 perinducere, nec onera gravia alligare, & ne
 ponere; verum, ut ejusdem pergam verbi
 ubi, caritatis vestrae zelum, quantum possis
 excitare, pauca de multis, decretis jam ut
 que sancitis, ex quibus Societatis, ni fallor
 salus & incrementum pendet, exponere;
 deque iis omnes sollicitos reddere; quæ, si
 quod Deus avertat, fortè negligenter
 brevè, ut idem ait, *Sancta Religio splendo
 rem præfulgidum in pallorem degenerare, san
 ctitatis sordescere pulcritudinem, bona opinio
 nis odorem computrescere cerneremus.* Sicut
 uti Constitutionum nostrarum à majoribus
 observata perfectio hæcenus spectabiles & ad
 mabiles nos mundo reddidit, omnique favore
 ac reverentiâ dignos; ita, si ab iisdem deer*

raremur, non ingrati tantum & inutiles red-
deremur, sed, quæ sunt Generalis ejusdem
sanctissimi verba, *despicabiles onerosique, ver-*
tereturque in scandalum, quod cunctis esse de-
buerat in exemplum. Verum committen-
dum nequaquam videtur, ut intrò in domum
pedem ante inferamus, quàm sistamus tan-
tis per gradum; unòq; quasi oculorum flexu,
externam, ut ita loquar, faciem perlustre-
mus. Bona nimirum domus, ut hanc in
rem aptissime Ambrosius, ex ipso vestibulo
debet agnosci.

Lib. 2. de
Virginib.

Commen-
datur mo-
destia.

DEO
CORPUS

Orat. 12.
sive 1. de
pace.

2. Dolet ac queritur vulgo Societas
de nostra sanè quàm multum imminutum es-
se modestia. Opto itaque vehementissimè,
relegant omnes, perpendantque seriò, quæ
Beato Fundatori tanti steterè, modestiæ
Regulas. Nemo hanc reponat in minimis:
fixum quin imò apud omnes constitutumq;
sit, eam nostri, qui intus est, hominis spe-
ciem sæculares viros animo conformaturos,
quam exterius nobis impressam animadver-
tent. Nimirum elinguis licet & muta mo-
destia, silentium, cujus meminit Nazianze-
nus, illud est sermone præstantius, atque ad
homines permovendos flectendosq; copio-
sa quavis disputatione longè valentius. Usu
quidem ipso compertum est, Fratrum no-
strorum, sive in gymnasiis, sive per compi-
ta,

ra, conspectâ modestiâ, ad Societatem bene multos animum adjecisse; atque ego proferri de me sancte verèque possum, tantum ex eo me spectaculo, cum adhuc versarer in sæculo, fructum capere solitum, ut cum Romanum Collegium concionis, lectionis, que sacræ gratiâ è Professa Domo unâ omnes bini repeterent, ejus frui conspectu pompæ enixè contenderem. In summa

Lib. 2.
contra
Jovin.

quod ait Hieronymus, *licet sermone taceamus, habitu loquamur & gestu*. Et quoniam optimam veluti matrem, Societatem ab omnibus unicè diligi exploratum mihi perspectumque est, nullâ caput hoc inculcatione vehementiùs à me arbitror possè, quàm si monuero reputandum unicuique, nullo esse, totam se Societatis existimationem dignitatèque in ore, externaque confirmatione corporis circumferre.

Item, que
nos DEO
conjun-
gunt.

3. Succedamus, ut ità loquar, non intro in domum. Et verò ad interiora facta tecta servanda, ex quibus colorem speciemque ducunt externa, studiosissimè se nobis imprimis per sese commendant, quæ ad illam, quæ Deum inter nòsque intercedit, consuetudinem pertinent universa; precationèque continentur, excussione conscientiæ, piorum lectione librorum, Sacramentorum perceptione, Sacrificio Missæ (cujus

lex, nè dimidiata minùs hora teneat, jam pæ-
ne dilapsa, eorum qui præfunt defidiam a-
criter reprehendit) crebrò per ignita pre-
cum subinde jacula ad divinæ limen indul-
gentiæ perfugiò, re sanè extra modum per-
necessaria iis atq; perutili, qui tam multis, ac
nos, occupationibus distrahuntur & curis.

4. Eam ob rem postrema hæc Generalis
Congregatio quædam primo & vigesimo
decreto huc spectantia propriè constituit;
nostrq; magnus Pater ille Franciscus Bor-
gia usurpare consueverat, spem sibi in Do-
mino esse, tribus maximè rebus servatum,
auctumque iri Societatem; orandi primum
studio, tractationeque Sacramentorum; in-
fectionibus deinde & tempestatibus; ab-
solutâ denique, numerisque expletâ omni-
bus obedientiâ; suæque rationem sententiæ
reddebat, quòd Deo nos primum illud jun-
geret necerétque; à sæculi inanitate alte-
rum & amore divelleret; cum ducibus ter-
tium nostris, nobisque invicem compactos
coagmentatósq; nos una constringeret. Ad
extremum pro harum exercitationum san-
ctarum modo procedunt cetera, iisque lan-
guentibus, flaccescant reliqua necesse erit.
Egregiè Nazianzenus, ejus, quæ in contem-
platione versatur, vitæ studiis, actuosæ ne-
gotia, quodam quasi annulo consignari, no-
tá-

*Tribus
conserva-
tur Socie-
tas.*

1. Oran-
di studio,
2. Adver-
sitatibus.
3. Obedi-
entiâ.

Orat. 21.
feu de
laudibus
Athanas.

tâque alta impressâ insigniri tradit. *Com-
platione*, de B. Athanasio agens inquit, *ve
co
re
ge
pr
tic
So
pa
fo
ft
be
ci
di
ne
xi
tû
ba
tra
ta
ter
fel
au
téc
ip
be
nil
cu
arl*
tam obfignans, sive ut habent Græca, *figi
vita utens*. Harum ope & vi exercitationum
recalescent in nobis perfectionis nostræ
dia, per quæ primigenius Societatis ille
ritus revirescet, quo ejus olim instincta
boles sæculo rebûsque omnibus, quas
ipso cùmque ipso reliquerat, oblivione
petua obrutis, vitam agebat; nulla
guineorum planè recordatione, nisi cùm
commendandi per preces Deo, aut piis
festivè monitis ad æternam iis vitam
commonstrandum foret; caducorum
æta negotiorum procuratione, cognatorum
augendæ rei dignitatîsque omni curâ
sitâ. Quoniam autem vereor, nè
specie, affectus hic animi sensim irreper
per asperionem sanguinis JESU CHR
universos obtestor, omnino apud se
magnam hinc Societati cladem afferri
Quare pro mei ratione muneris, quàm
sum graviter moderatoribus, severèque
nuntio, robustos hîc sese maximè fortè
præbeant; non consanguineorum
tionibus, non virorum commendationibus
principum, non ullo denique impulsu
veri adducique se sinant, ut suæ fidei
creditos, aut forenses moderandas contro

versias, aut corrogandas præfecturas, aut concilianda conjugia patiantur in se recipere; nisi admodum fortè perrarò, re ipsa cogente, eaque cum ea, quam caritatis ordo, proximorumque profectus exigit, temperatione. Denique sibi persuadeant statum hinc Societatis atque existimationem magna ex parte pendere.

5. Hac in eadem orandi palæstra, ad solidas perfectasque virtutes, quibus ex Constitutionum præscripto nihil nobis esse debet antiquius, capessendas condoceracti nanciscemur præterea nervos ac vires; ad Obedientiam imprimis: qua de virtute sermonem instituire opus minimè foret, quod maximè proprium sit Societatis insigne, tutumque navigium, (ità P. Borgia dictitabat,) quo Religiosi, procelloso hoc mari, ad tranquillum beatæ tendunt portum æternitatis; & numquam, seu somnum seu quietem capiant, intermisso cursu, diu noctuque felicissimè provehuntur. Satis est B.P.N. auream planè epistolam accuratè consideratèque perlegere, obfirmatòque ad illam re ipsa præstandam animo, summissè quæ jubentur & alacriter exequi, nullis oblocutionibus, contumaciâ nullâ, nullis prætensis excusationibus; nostri liberum in omnes partes arbitrium Præfectis permittere, paribus omnino

*Commen-
datur obe-
dientia.*

mnino ad omnia universè & munera & locum
momentis; quam certo ex loco munerem
tranquillitatem levamenq; nobis animo
stinamus, à Deo nobis & præstolari & cer
tissimò polliceri; beata illa, Ezechieli olim
visa, Cherubim æmulari, quibus extra
nas alas, quæ mobilitatis ad cuncta obsequia
officia, agilitatis, pernicitatisque nos admittunt
nent; quatuor inerant præterea vultus, quibus
bus ad quatuor pariter orbis terrarum partibus
gas obvertebantur; atque ita non quò proprio
prio ferebantur nutu, sed quò Dei agebantur
tur spiritu provolabant. Quin, quod infirmis
per animadvertère nonnulli, pedibus infirmis
bant, alasque aliò quasi jam commigrantibus
vibrabant: quo indicarent ad jussa præcedenda
divina numquam se promptos non esse se
expeditos; atque à Dei conspectu confusos
dinèque, qua cum illo arctissimâ utuntur
perfamiliari, explicari perpetuò alas cunctas
que, vel ad cælum etiam ipsum parendi gratia
tiâ, si res posceret, deserendum.

Lib. 10.

Conf. c.

26.

Et judicii

cum judi-

cio Super-

ioris con-

formatio.

6. Præclarè Augustinus: *Optimum munus noster tuus est, Domine, qui non magis intendit hoc à te audire, quod ipse voluerit; sed potius hoc velle, quod à te audierit.* Qui ejusmodi est, si quæ in contrariam fortè partem concurrent momenta rationum, non ita expectet, ut divinam voluntatem Præsidum intet

pretatione evolutam suæ videatur velle sub-
jungere ; neque tantummodo Præfectum,
sive etiam fortasse consilium , nequaquam
damnatum volet , sed ex illius etiam senten-
tia atque iudicio formabit & finget suum.
Neque verò generalium quarumdam facul-
tatum , quoad fieri potest , extra non levem
necessitatem amore ducamur ; minimarum
potius etiam rerum causâ , moderatoribus
subjicere nos identidem gestiamus , in ejus
gratiam , qui purpuram suæ divinitatis cilicio
nostræ mortalitatis operiens , quod Beatus ait
Bernardus, factus est pro nobis obediens usque
ad mortem , mortem autem crucis ; ut nos
(quemadmodum alio idem loco habet) di-
scerentes vera humilitatis formam , castigemus
corda nostra in obedientia caritatis. Et sane
uberibus dignissima lacrymis eorum esset
cæcitas atque calamitas , qui omnem in hoc
genere attactum morsuunculamque defuge-
rent ; quòdque nonnullo temporis spatio
certo in loco , muneréve versati sint , jus sibi
quæsitum aliquod esse opinarentur ; ex quo
fieret , ut iussi à Præfecto decedere , ratio-
nem facti repeterent ; absque suæ id igno-
minia nota peragi non posse jactarent ; de-
nique in ejusmodi locorum , & munerum
vicibus , legitimum quasi iudicium consti-
tutum deposcerent. Jam isto maximè omnium

Serm. de
S. And.
tom. 2.

Serm. 2.
S. And.
tom. 1.

in genere robur ego animi & firmitatem
 Præfectis optârim; cujus præsidio, quam
 sancto Fundatore possessionem acceperunt
 nostrique illis retinuere majores, in ea
 susterent. Et verò quemadmodum ipse
 qua decet caritate agendum est atque
 dentiâ, ita in subjectis elimata sub
 quædam Obedientia est exquirenda;
 in memoriam revocandum hac se
 germanam probaturos sobolem Societatis
 quæ quos reponit in suis, hoc educat
 ad justamque perducit maturitatem
 Lib. 2. in Etè Cyrillus Obedientiam docet, &
 Joan. à nobis appellari & censerì debere. Ubi
 nim corporis absque cibo, ita sinè obedien
 tia spiritûs vita traduci nequaquam
 Epist. 11. Claudam hoc caput suavissimo Ignati
 ad Poly- gni dicto, qui in epistola quadam de
 carp. sputans, qui obedientiæ regendos sese
 mittunt, ad eam delabitur formam dicentem
 ut asserat, suum se cum eorum animis
 mum quàm promptissimè commutaturum
 Ad extremum illud omnes memoriâ rep
 tamus, mirificâ hac esse vi sanctæ obedien
 tiæ dexteram & efficacitate, ut desiderii
 rem in fructum operis excoquat, piâque
 consilia dum interpellat, adducique ad ex
 tum vetat, cumlata omni ex parte pleni
 que reddat.

7. Ex hoc eodem precationis fonte ma- *Itém Pau-*
 jor in dies existet sanctæ Paupertatis in no- *pertas.*
 bis amor, blandior caritas, ampliôrque fidu-
 cia. Et verò, quoniam summus is sit oportet
 atque dulcissimus, liberorum B. Pater
 amanti jubet illum esse persimilem: quoniam
 autem in ejus fide atque præsidio non tutis
 modò, sed etiam degere lætis licet, firmum
 Religionis murum appellat. Hæc nos vi-
 tæ commoditatum plus æquò nimiam sol-
 licitudinem dedocebit, quæ nè sensim in-
 fluat illabatúrque subvereor, aditum pede-
 tentim pérque rerum incrementa fallentia,
 pendente necessitate, æquitatis etiam cujus-
 dam fortasse probabili nomine, gratique
 post diuturnos in Societate labores animi
 significatione. De justa mihi necessitate ser-
 mo neutiquam est: quæ cum premit, nè ca-
 licibus quidem parcendum, quo egentibus,
 si aliter nequeat, consulatur, moderatores
 non fugit: verùm, hanc si unam excipias,
 animum credite Patres Fratresque tantisper
 intendere satis est, *Brevis via*, inquit Am-
 brosius, *non est magnum viaticum requiren-*
dum. Sanè magistra experientia constat,
 blandimenta ista naturæ alia ex aliis necti;
 sedatioréque animo, minoréque longè lu-
 ctâ, omnibus planè tibi interdices, quàm,
 ubi semel cupiditati indulseris, deinceps ab-
 sistas.

fistas. Delectat me hic summopere, quod
 Psal. 10. ad illa Psalmi verba, *Oculi ejus in pauperes*
 5. *respiciunt, palpebrae ejus interrogant filios*
minum, adnotavit solertissimè Nazianzenus

Orat. 16. *Oculi*, inquit, *ejus in pauperem respiciunt*,
 sive de *quidem palpebris melius est, atque praestantius*
 Pauperū *palpebrae autem interrogant filios hominum*
 amore. *est minor, ut ita dicam, & posterior inspicit*

Quod si, ut hoc obiter animadvertam, opum (nos in rem nostram dicere possumus commoditatum) amantes, praesidentibusque hiis sunt, filii hominum à divino spiritu compellantur, certo affirmare tutòque possumus eos, qui verè pauperes sunt, nulliusquam qualibet contenti, cupiditate tanguntur maximè propriâ quadam privatâque ratione Dei filios esse: quo fit, ut hereditatem contra Deum omnem defugiant, pleniusque mihi ac spei decantent: *Dominus pars hereditatis meae, & calicis mei*; quidquid nimirum aut in expectatione mihi est, aut re ipsa consequi valeo. Tu omnium mihi vicem Domine imple, neque opportunitates tantummodo, sed delicias etiam repraesentas: in quem sensum verba illa, *calicis mei*, Cardinalis Bellarminus interpretatur.

Et Casti-
 sas.

8. Hac eadem precatationis, ceterarumque piarum exercitationum in luce clarior nostra in dies magis, nitescitque castimoniam

cujus splendor nisi candidissimus sit atq; integerrimus, pióque ausu nitore pæne deceret Angelico, oculos ad hæc perstringat omnium, sperandum non est, aut in divina amplificanda gloria, aut in juvandis ope mortalibus, pro illorum votis, nostrorum posse functione munerum promoveri. Quærit peracutè Nazianzenus, quid lumbis cum veritate commune sit, ut propterea Paulus dixerit: *State ergo succincti lumbos in veritate*: respondetque, contemplatione rerum divinarum (quibus nihil verius) concupiscentiam coërceri, nè aliò feratur. Nimirum qui mentem atque oculos in cæli formositate, siderumque defigit, lapidum, quod idem indicat, terræque amore duci nequaquam cor sinet. Atque hic ego optârim, ut qui, pro singulari Domini bonitate præcipuus in Societatis filiis erga cælestem hanc virtutem viget animi sensus, excuteret eorumdem de manibus, seu manus potius colligaret, nè genus nescio quod librorum vel attingerent quidem, è quibus nunquam doctrinæ tantum accedet, quantum ut castimonix decedat in proclivi est; ut eam ob causam nè domi quidem habendos Constitutiones nostræ decernant. Nè necesse est quidem, aut si quis adhuc præstabilior est liquor, reconditæ cujuscuq; doctrinæ

Orat. 42.
sive 2. in
Pasch.
Ephes. 6.
14.

part. 3. c.

per fœdos adeò inquinatissimorū verborū
canales colligendum esset. Memini me apud
Hieronymum legere, magnū illum Josephu
castum purūmq; non minus, quam cautum
providum (& verò est illi tuendæ hæc viri
pernecessaria) ubi palliū animadvertit a
lerata illa femina contrectatum, ac si intus
illâ dexterâ infectum foret, eo actutum ab
Aio profugisse: *Pallium illud contactu impu-
sima manūs contagione pestilenti contami-
nerat.* Et censuimus nostrum ab hujusmodi
lue tutum cor esse, si oculos pestilentibus

Hom. 2.
in Hie-
rem.

hisce chartis commodemus? *Calix aureus
sunt,* Origenes inquit, sed qui veneno reple-
det, ut si fortè te aurum illicit, magis
virus absterreat, eò periculosius, quo recitatur

Hierem.
51.

propinatum. *Calix aureus Babylon.* Baby-
lonis hoc porrò nomen efficit, ut mirum
deinde mirum accidere debeat, si ab hujus-
lectitatione librorum, qui Deum non
verentur cæcâ ferè omnes & obscurâ folli-
tudine suspensi recedant, verborūque
forūmq; vasis veluti cujusdam magni
centiâ duci se atque elegantiam permittent
an dulciculâ etiam illâ, qua quo nocent
fallat, obductum est venenum, illece-

1. Confes.
c. 16.

*Quo mihi verba, carminaque quedam
vasa, ut loquitur Augustinus, electa, et
pretiosa, si vinum in eis propinatur error*

In summa, ad hunc incomparabilem servandum thesaurum, intentâ nostrorum fores sensuum custodiâ muniamus, discrimina devitemus, à propriis familiaritatibus nescio quibus, privatisque jungendis amicitiiis abhorreamus; revocemusque, quod mirificè adnotavit Basilius, in memoriam, iis ipsis, De Vir- qui animi vitæque candore, præstantiâ vir- gin. tutum, cælestis consuetudinis excellentiâ id elogii promerentur, *Dii estis*; sive ad com- minationem, sive ad imbecillitatis humanæ, miseriamque recordationem mox succini: *Vos Psal. 81. autem sicut homines moriemini.* 7.

9. Isto ipso orationis in lumine spirabit *Et Charitas.* flagrabitque perpetuo Caritas; omnesque proinde peræque homines nationesque col- latata circumplectetur. Equidem facere minimè possum, Patres Fratresque optatis- simi, quin profitear me, cum appellationem istam externorum in Societate audio, planè exhorrescere: sed fortissimam mihi cupidi- tatem injicit Deus, spemque firmissimam af- fectus hujusmodi vocésque stirpitis convel- lendi. Et verò provinciis, atque nationi- bus addicti consecratique isti spiritus, san- ctæ hujus Societatis, cujus unus est eritque spiritus J E S U, conjunctionis nimirum, ca- ritatis, atque concordie, dulcissimum mare influentes, æquum sanè fuerat, ut oblitera-

to etiam nomine interirent. Quod si
 oculorum Societatis isti pupillæ, sive hu
 sce bene adeò constituti compactique co
 poris cordi qualibet incommodare ratio
 conaretur, næ is à moderatoribus acerr
 plectendus foret, pestisq; habendus in
 co: in qua tractanda uti clementer agere
 que humaniter, immanitatis est summæ;
 severè, atque, ut ità loquar, crudeliter
 gerere, pietatis est maximæ atq; verissimæ.
 Hæc efficit conjunctio, ut nostro ingen
 bono, & approbatione mortalium, non mi
 nus Fratrum Provinciarumque omnium la
 tis eventibus, quàm nostris, nostræ Pro
 vinciaë triumphemus. *Incremento disceptat
 proprio, rectè inquit Leo, qui profectus la
 tur alieno.* Recidendi igitur continenter
 affectus sunt quidam animi, quos isto inge
 nere vetus in nobis homo progignit. Non
 ex elementis unquam argentum, aurum,
 gemmæ, aliæque peregregia permulta
 mixtionem habentia corpora existerent,
 si longissimè licèt inter se diffusa, dum
 mutuo pæne concedunt, è pluribus unam
 naturis inita conspiratione conflarent. E
 dem ergo & nos ipsi ratione, quamquam
 ga res nostræ, sive Provinciaë sive regi
 nis, voluntatis propendeamus inclinatione
 exiguum quiddam concedamus, ut in ha

rem Nazianzenus ait, ut quod majus est recipiamus, conjunctionis hujusce stabilitatem scilicet, concordiaeque incrementum, cedamus, ut superemus. Enim verò hæc planè virtus est, quæ nos victores, & inexpugnabiles quidem reddit, ut ideirco Bernardus, sive quis alius, adnotet à sancto Spiritu Ecclesiam, omnemque famulorum Dei cœtum cum acie castrorum ordinata conferri. *Nam sicut hostes, inquit, timent quando acies castrorum bene ordinatas ad bellum vident; ita mundus, ita diabolus expavescit, quando spirituales viros virtutum armis accinctos in unitate concordie vivere conspiciunt.* Neque solùm quovis hæc in discrimine fortitudine admirabili quadam nos obarmat, perficitque ut securo tantummodo atque tranquillo, sed ut alacri etiam erectoque animo depugnemus. Legimus in sacris litteris: *Et adjuvabant Judam omnes fratres ejus, & universi qui se conjunxerant patri ejus.* Subjiciuntur mox illa: *Et praeliabatur praelium ejus cum letitia;* quamvis & præstantissimi robore hostes, & multitudine innumerabiles pæne essent. Animorum inter nos, in Domino, conjunctio sit & consociatio; idem sapiamus, idem dicamus omnes; neque nos admodum sollicitos habeant, quæ mundus in nos jactat & commolitur. De

Orat. 14.
sive 3. de
pace.

Serm. 41.
de modo
bene vi-
vendi.

1. Mach.
3. 2.

Ibid.

iis, quæ ad nostram pertinent perfectionem
omniùmque consecutionem virtutum, &
quas preceationis, uti memorabam, palæstra
nos erudit, hæc dicta sint satis.

*Demum
zelus in
Missioni-
bus.*

10. Eamdem inter preceationem
exercitationibus ceteris consociatam, am-
morum salutis zelus exardescet, qui otii
& lentitudinis in suscipiendis eorum causis
laboribus horrore perfundet; ad Missiones
propriam adeò Societatis munus, omnium
adeò votis exoptatum probatùmque sententiis,
ad opem non pecuniosis modò & illustribus,
sed pauperibus etiam atque humilibus
ferendam, suavi quadam nos vi rapi-
tiemus; neque si pluribus pares sint vires,
unica iis functione prodesse satis habebimus.
Et sanè dedecoris plena res esset, si
ex Societate aliquis (soboles tantorum Pa-
trum, quibus Deo mundos ipsos totos
crari perparum videbatur) satis sibi faceret,
multùmque sanè præstare se duceret, dum
Collegio, Domove in aliqua non incom-
modè degit, piisque triginta plus minus mulier-
culis bis terve per hebdomadam confitentibus
tibus aures præbet. Expendat igitur, per
Domini caritatem, unusquisque in ejusdem
oculis perdiligenter, num cui præterea la-
bori par sit, remque præfidi totam candidè
exponat; legitimam orationis ope compo-
rare

rare gustatum studeat, qui omnium sapore capiatur animorum, neque dum JESU sanguine resperfi sint, quid insuper quærat. Quod si Concionator fuerit, illustria, media, obscura sint suggesta nè curet; neque frequentissimis tantummodo in urbibus atque celeberrimis, ad amplissimos ornatissimósque conventus, nobiles maximè conciones admittat; vulgares modicis in oppidis variis congestis declinet excusationibus, germanámque imperii detrectationem fucatâ apud moderatores necessitate prætendat; immemor Deum non irrideri, Deoque (ut hominem deludas) minimè imponi.

II. Eodem orationis in lumine quàm abjecta, despiciata, amore votisque nostris indigna planè sint, quæ extra Deum sunt universa perspiciemus; Joannisque Baptistæ exemplo, qui, ut ait Hieronymus, oculis desiderantibus Christum nihil aliud dignabatur aspicere, divinæ gloriæ, perfectionis nostræ, proximorum salutis sincerissimis corda studiis cumulati, consilia, respectus, curas, terrenarum rerum cupiditates pectoribus nostris excipere, aut aditum iis patefacere dedignabimur. Et verò an non probum esset intolerabile, si qui ex Dei caritate sæculo sibique nuntium ipsi remisit, unius exinde cathedræ, suggesti unius, loci hujus,

*Qua sint
extra Deum
despicienda?*

*Epist. 4.
ad Rusticum.*

hujus, illius muneris ambitione duceretur
 avertat divina clementia, ut nè in Societate
 filios acerrima illa justissimâque aptè cadat
 Psal. 4. 3. objurgatio: *Filii hominum*, &c. Hebræi
 habent: *Filii viri, gloriosi mei*, seu gloria mea
usquequo ad ignominiam? Filii amanti
 tanto, atque B. IGNATIUS fuit, parenti
 progeniti (eo scilicet viro, in quem spiri-
 tum omnino masculum virilemque tantum
 Deus ubertate profudit) quibus (quam
 quam summa animi demissione debetis, &
 verecundiâ, liquidâque, quam nihil vobis
 ex vobis sit, vestri perspicentiâ) ad omnem
 tamen fas est veritatem, promptamque gra-
 ti erga Domini indulgentiam animi con-
 stationem, profiteri, Majestati divine
 sum hac vos nobili appellatione, *Gloriosi mei*,
 seu *gloria mea*, condecorare; ergo vos Deus
 compellat: *Filii viri*, &c. usquequo ad igno-
 miniam, dum extra Deum aliqua deperitis,
 si quæ vestrorum consiliorum infringi in-
 terpellarive contigerit, animo discruciami-
 ni; cum tamen illa, nisi in Domini gloriam,
 opemque ferantur animorum, abjecta facit
 quam esse necesse sit, vestrique similibus
 probrosa atque indecora? Subjicit a Clutum
 Propheta *Sela* illud, quod interjectionem,
 ut Latini vocant, quamdam esse nonnullis
 placet, quæ ad ingentem aliquam signifi-
 can.

candam, qua obstupescimus, admirationem usurpetur: ac si diceret: Fierine unquam potest, ut parentis tanti liberi, tam à Deo dulciter magnificèque habiti, præclarissimis destinati honestissimisque provinciis, tanti adeò vilia & abjecta ducant, tam intimis angantur eorum causâ sensibus atque dispereant?

12. Hinc illud præterea commodi con-
 sequetur, ut clientelas, commendationes, gratias, seu domi, seu foris nemo colligat, quo altius, ut mos est loqui, efferatur. Et verò hîc ego atate provectos, gravésque auctoritate Patres omnes, Consultores, Præceptorésque, per Domini caritatem, studiúmque, quo in secundum Societatis nostræ cursum feruntur, omni contentione atque operâ obtestor, intendant seriò oculos, pendántque, quàm illi, & impensè obesse, & prodesse insigniter possint: non se certis propensionibus ferri sinant, neque ad benevolentiam privatim designent, qui cubicula frequentius terunt, laudibus liberaliùs onerant, ampliorem fiduciam ostentant, (nollem uti hac voce, quæ mihi Religioso statu nimium quantum videtur indigna, atque execranda) qui se aptos, & obnoxios ex iis pendere omnium maximè præferunt. Ad-
 jiciant potiùs sincerè oculos ad virtutem, de-
 inde

*Clientela,
 commen-
 dationes
 & patro-
 cinia non
 quærenda.*

inde dotes, quas dispertit singulis Deus, omnes, qua consilio, qua exemplo juvent, ad sanctam Obedientiam in primis, ad pacem in omnia animi nutum, ad se moderatioribus permittendos, Deique arbitrium eorum petendum oraculo; sibi que persuadeant, neque Deo se, Beatoque IGNATIO gratum quid & jucundum magis patrare, neque majoris momenti officium Societatis posse persolvere; cui uberrima sane in caelo praemia coronaeque respondebunt amplissima, quae, ut probè novi, est ipsis Dei munere, summa votorum. Ità feram illam immanemque belluam, quam Politicam appellamus, domo exterminabimus; quae, vocibus quidem omnium proripere se jubentium, clamoribusque configitur, nostrum tamen in insidiis obsidet perpetuò fores; quae utinam nè ad nostram interdum perniciem etiam irrumpat. Aequum tamen verumque est, religiosâ submissione adolentes atque simplicitate colere, qua decet observantiâ Patres, qui suos in Ordinis obsequium annos contriverunt; quo in genere non nihil aliquanto ab hinc tempore juniores peccare inficiari non possumus. Denique ut caput hoc claudam, quod pluribus, quam destinâram, sum executus, quemadmodum Sancti dulcissimo huic vastoque precatio-

committentes se mari, pretiosissimas senso-
 rum, virtutumque indepti caelestium, expi-
 scatiquae sunt margaritas, ut consimili in re
 Chrysostomus ferè habet, quibus cum se
 tum nos locupletarent exornarentque; ita
 usu nobis veniet, ut quidquid nostram in
 perfectionem, aliorumve salutem est opus
 in eodemprehendamus. Haud scio, an
 tribus significatiùs verbis efferi omnia pos-
 sent, quam iis, quibus totam hanc rem com-
 plexus est Nazianzenus: *Per eam*, inquit,
 (sacram nimirum, quam contemplatione de-
 libamus doctrinam) *Deus sincerè percipitur,*
& conservatur, atque in nobis adolefcit: no-
 centibus herbis, dumisque, omnibus deni-
 que evulsis, quæ, nè vera Christus vitis no-
 stris in cordibus comprehendat, pubescat,
 fructuosa sit, queunt officere. Hæc porrò
 ipsa precatio depascitur, eamque ob caus-
 sam, *Cantabiles mihi erant justificationes tuae*
in loco peregrinationis meae, David agebat. Le-
 gunt nonnulli *amputationes*, seu *falses*. Et
 exploratissima sanè res est divina mandata,
 si accurata commentatione exterantur, fal-
 ces quasi quasdam esse, quæ demerant; assi-
 duam Christi verborum gestorumque medi-
 tationem continentem putationem quam-
 dam esse, quæ nostrarum sarmenta surculós-
 que excindat inutiles perturbationum; quæ
 hujus

Lib. 2. de
 orando
 DEO.

Orat. 12.
 sive 1. de
 pace.

Psal. 118.
 54.

hujus in eremo vitæ, in qua peregrinamur
adeò validè, tamque uberi proventu succre-
fcunt.

*Non cu-
randa ob-
treccatio-
nes.*

13. Ad extremum pervelim, ut parum
propensas in nos hominum voluntates que-
relasque, quibus nos exagitant, toto peccato
retractemus. Quamquam enim novi per
multas in totum falsas esse, alias mirum
modum auctas atque exaggeratas; prode-
tamen summopere non ita nobis nos asser-
tari, ut inducamus in animum ne à nemine
quidem è nostris uno, saltè interdum, an-
sam aliquam occasionemque præberi; quan-
doquidem proprio Societatis infortunio, sed
potiùs privata quadam, insignique felicitate
singulorum dicta vel facta omnibus tribu-
tur; ut jam non Petrum, seu Paulum, sed
hosce in universum homines ejusmodi esse
circumferatur. Verùm, utut se res habeat,
demus rumores istos atque obtrectationes
nullo veritatis fundamento niti, nullà culpa
nostrorum; quid tandem obesse nobis que-
si materiam illis omnem atque occasione
præripere totis viribus contendamus? Fac-
tè id autem, Deo juvante, consequemur,
ut cautiùs agamus, in adversa tendamus
planè contraria.

*Capita
querela-*

14. Querimoniam porrò communio-
rum ad hæc capita revocantur: superbos nos

fe ; huc nos tendere, ut omnia per nos admirum, quas
 nistrentur, ex nobis pendeant universa ; de contra
 nostra nos sapientia ample magnificèq; sen- nos mo-
 tire, ceteros parvi facere, modico in pretio vent Ex-
 habere. Hoc primum est caput. Alter- terni.
 rum est, vitæ commoditates nos impensè se-
 ctari. Tertium cupidos nos esse, & quæ-
 rere quæ nostra sunt. Quartum denique,
 prudentes nos homines esse magis, & politi-
 cos, quam solidè spirituales. Jam in hæc,
 oro, capita mentem animùmque figamus,
 tutòque Regularum nostrarum ductu, uti
 aiebam, in adversa tendamus atque contra-
 ria. Curemus, omnes vulgò planè pervi-
 deant, nullius nos alterius rei, quàm novissi-
 mi loci ambitione teneri ; utque tempore su-
 mus ac nomine postremi, minimique (nimi-
 rum nostis Societatem ab iis, qui eam con-
 stituerunt Patribus Minimam appellatam)
 ità nequaquam quæsitæ, sed germanæ ve-
 ræque demissionis laude, ut omnium maxi-
 mi & principes simus, enitamur. *Nihil est, Epist. 24.*
 inquit, Hieronymus, *quod nos ità & homini- ad Celan-*
bus gratos & Deo faciat, quàm si vitæ merito tiam.
magni, humilitate infimi simus. Nè com-
 moveamur si contemptim, si minus honori-
 ficè, si minori in pretio habiti nobis videbi-
 mur, sed patienter silentio feramus ; animo-
 rum potius lucris, quàm plausibus nescio
 Gg quibus

quibus mortalium oblectemur: nè in au
 nos inferamus; ad spiritualementem pauperum
 opem toto pectore incumbamus: Episcopi
 pis, eorundem Vicariis, iis qui præfati
 omnibus, unicum illud in hoc genere
 Xaverii exemplar perpetuò contuentes,
 timam ex animo submissionem atque obedi
 vantiam deferamus. Nè umbram quicquam
 nostra, seu dicta seu facta, præferant, ut
 oboriri suspicio queat audere nos cum
 pæne ex æquo contendere, nihil non vel
 pervincere: nè alienis nos rebus immisce
 mus: *neque quid agatur in alia*, quod factum
 enter monet Hieronymus, *domus alia per
 noverit*: de omnibus, religiosis præcipue
 par est, honorificè atq; officiosè loquamur
 statimq; haud amplius vulgo nos certis
 perbos deprehenditis. Eadem ratione in
 vitæ comoditatibus procurandis minime
 duli erimus; si in itineribus, missionibus,
 nodochiis, ergastulisq; lustrandis, diu no
 que ad piè mortē obeundam juvandis pau
 ribus nonnulla sciemus statuemusq; per
 re; si in corporis cultu atq; vestitu pauperum
 & esse & videri gestiemus, neque vestibus
 rubescemus detritis & confarcinatis uti;
 vas remissionum atq; oblectationum at
 formas minimè excogitabimus; externis
 mensas, optimatum in primis refugiam

Epist. 2.
 ad Ne
 pot.

neque tam iis nos oblectari, quàm fatigari significabimus; quæ erat altera querela conticescet, omnésque factum sibi satis per nos esse fatebuntur. Ad hæc si à litibus abhorrebimus, rationem agendi veritatis & fidei plenam, ab artificio nescio quo, & apicibus puram sequemur; pacta, promissa ad amissim sanctè servabimus; testamentis condendis interesse ex regularum nostrarum præscripto recusabimus, quod tantopere suis etiam fratribus inculcat B. Bonaventura: denique si nos ità geremus, ut omnes perspiciant, hominū animos, non mar-supia nos quærere, neque id agere, ut ista nobis, verùm ut illos Deo lucremur, quis nos insimulare valeat aviditatis? Hæc verò quàm maximè possum moderatores oro quæsoque, Procuratoribus, Confessariis, Ecclesiarum Præfectis, elemosynarum conquisitoribus, omnibus denique invigilent, ut moderatione, quæ sanè est pernecessaria, utantur, certi non unquam alios nobis commonstratoribus cursum ad cælum instituturos, si nos terrenis rebus affixos adhærescere animadvertent.

15. Ad extremum si opportunè complures ad exercitia spiritualia peragenda *Externi ad S. Exercitia inducendi:* perliciemus, inter quæ germanam spiritus Societatis speciem sæculares mente concipi-

Et pii
cum iis
sermone
miscendi.

piunt; si de piis rebus sermones cum omnibus
miscemus, ad vitam melius instituendam
proximos cohortabimur, Patris Beati Grego-
rii, sanctæ memoriæ, conquestio illa ex-
sabit: *Quàm multi veniunt ad nos, ut facti
ditiores; quàm pauci, ut fiant meliores!* Hæc
porrò caput, in quo nonnulla, quæ ad vitam
melius pertinent, perstringere necesse habeo,
gaudeo in postremum hunc locum incidisse,
quod cupiam omnibus, quæ hæc recensui,
alitiùs ista cunctorum cordibus imprimi
sempiternis notis. Nè, quæso, nobis, Patres
Fratresque, blandiamur non pauci hoc in
genere valido freno egerunt; nemini par-
cunt; nimia agunt libertatis licentiâ,
non sine gravi caritatis, que interdum
injuriam; dum aliena, seu facta, nunc
amplificata augent, nunc in alteram
partem accipiunt; ad motus atque consilia
Deo reservata dijudicant; progrediuntur;
haud scio an dicendum res neque gestas
unquam, neque per somnum quidem oblatas
comminiscuntur. Equidem mihi persuadeo,
cùm tibi & deditâ operâ non delinqui, quod
sicut quantum Dei timor, ipso adiutore, in
Societate vigeat; verùm affirmo inconsideratam,
indiligentiam, lubricitatem hæc in

malum esse longè gravissimum ; atque uti-
nam interdum divina Majestas nihilo magis,
quàm leviter lædatur, eoque periculosius,
quo minùs indè conscientia onerari alicui
fortasse videbitur.

16. Ego verò, quoniam exonerare
meam statui, mihiq̄ue persuasum est innu-
mera hinc nobis bona intercludi, atque ex
hoc fonte in primis, & universè derivari
mala, quæ æquissimo Domini judicio tole-
ramus, ex intimis cordis mei visceribus o-
mnes obtestor, examen, quod vocamus par-
ticulare, quàm accuratum per hosce dies in
hoc vitium instituant ; quandoquidem la-
tius, quàm opus esset, illud serpere per So-
cietatem deploramus omnes, fatemurque,
venenosæ hujus atque execrabilis plantæ fi-
bris evulsis, terrestrem quemdam paradi-
sum illam futuram. Remedio porrò utan-
tur, quod in Domini nomine cunctis porri-
go, omniâque, quæ ex remissâ linguæ cu-
stodia nobis impendent mala stirpitis era-
dicabit. Neque verò aliud illud est, quàm
ut omni ope atque operâ pios inter nos,
cùmque externis sermones instituere con-
suescamus. Quanta hinc, Patres Fratres-
que nobis bona provenient ! Ità res dome-
sticas, non optimi interdum exempli, sæcu-
laribus nequaquam indicabimus, magno

*Commen-
datur E-
xaminis
particula-
ris usus,
ad extir-
pandum
vitiū lin-
guæ.*

ipsorum detrimento, nostræque existimacionis majore jacturâ: ita rerum dictarum gestarumque nuntiis aliorum aures non plebimus; neque pro nugarum rumorumque qui falsi, inepti, vanique deprehenduntur auctoribus unquam habebimur: ita tibi mini occasionem afferemus, ut prædicum de rebus piis colloqui animus tuleris ad aliorum se religiosorum fores, non ad nostras accedere. Ita denique nemo sacrarium observabit usurpabitque, haud amplius in nobis vigere priscum illum prunorum Patrum spiritum, qui cum principibus viris planèque omnibus non nisi de Deo, atque æterna salute sermones serere noverant, et que ratione pro arbitrato cuncta conficebant. O si renovatam hoc in genere Societatem daretur intueri! Omni tunc sancti mi ardore inclamarem: *Nunc dimittis, Incumbamus*, per Dei caritatem, curentque, ut longè alii hac ex parte evadant hanc in rem studium præcipuè nostrum conferamus per hos dies, quibus pro opportunitate, rationèque à moderatoribus prescribenda secedere cuncti debent, quibus genti hoc Jubilæi thesauro fruantur, quibus ex occasione novi muneris, quod mihi mandare est Deo visum, atque insectatum, quas pro ipsius gloria Societas, &

clesia universa, in Japonia præsertim, uti inaudistis, tolerat, ex Patrum Assistentium deliberatione, atque sententia à Sanctissimo D. N. humiliter petii, singularique ille benignitate, qua Societatem perpetuò protegit, est impertitus.

17. Felicem Japoniæ statum, India-
Statu Japonia, & Indiarum commendatur.
 rumq; omnium, precibus universorum commendo, Dominum obsecrans, ut in multorum è Societate animis flagrantissima studia inflammet ad inmanem illam sterilitatem sudoribus, vel etiam sanguine ipso, irrigandam se conferendi. Hac in re, per Dei amorem, moderatores præsertim adjuutores se præbeant & administratos; atque in subjectis vocationes ejusmodi & conspiciere & incendere gaudeant. Neque suarum provinciarum caritate trahi se sinant, nè optimis operariis destituantur; sed Deo fidant, fore ut si ad ipsius gloriam permultas egregiasque operas liberaliter in Indiam submittant, Europæas ipsorum provincias, & numero virorum & conditione Dominus locupletet. Et sanè dolerem vehementer, haberémque, quod jure reprehenderem, si quis, moderatorum præcipuè, pro eo ac me juvare debuerat, frigidum sese præstaret, vel etiam obesset, minimè reputans ardores istos à Domino excitari, non ad egentissimarum il-
 larum

472 Ep. XXIII. R.P.N. MUTII VITELLES
larum provinciarum necessitatibus tantum
modo consulendum, sed in Europæarum
etiam summam utilitatem: in quibus expe-
rientia planè testatur, quàm ejusmodi voca-
tionum, itinerumq; præfidiis germanus
civitatis spiritus servetur, & floreat. Om-
nium me precibus, ut tandem finem imp-
nam, & sacrificiis, tamquam omnium ma-
me indigum, ex animo, & omni humilitate
commendo. Romæ 11. Januarii, 1617.

Omniun Servous in Christo

MUTIUS VITELLESCHUS